

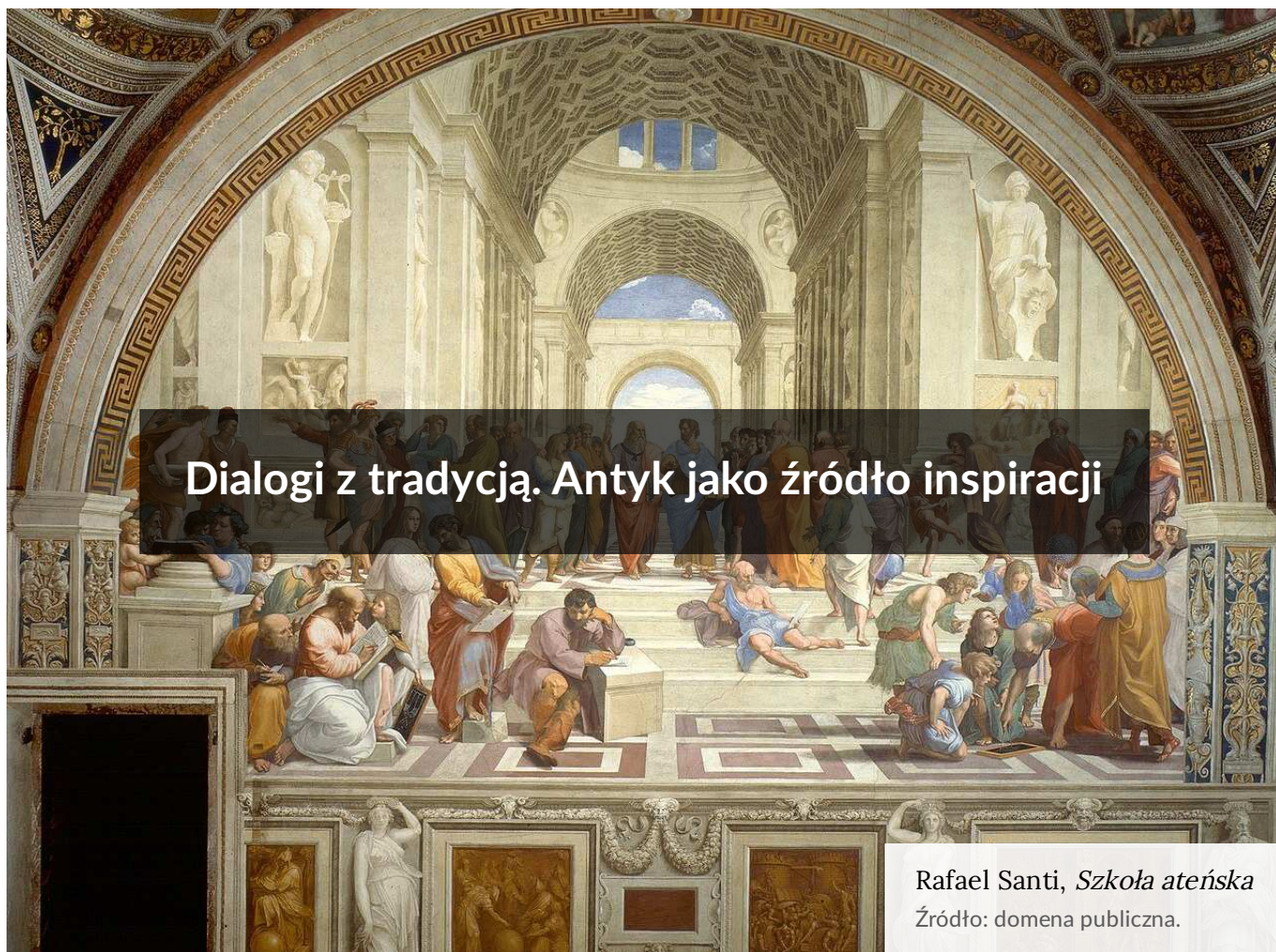
Dialogi z tradycją. Antyk jako źródło inspiracji

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Wisława Szymborska, *Nad Styksem*, [w:] Wisława Szymborska, *Wiersze wybrane*, Kraków 2010, s. 236.
- Źródło: Leopold Staff, *Odys*, [w:] tegoż, *Dziewięć muz*, 1958.
- Źródło: Johann Joachim Winkelmann, *O naśladowaniu dzieł greckich*, [w:] Ewa Juzoń, *Antyk*, [hasło w:] *Słownik literatury polskiej XIX wieku*, red. Józef Bachórz, Alina Kowalczykova, Wrocław - Warszawa- Kraków 1991, s. 29.
- Źródło: *Tradycja klasyczna (fragmenty)*, [w:] Zygmunt Kubiak, *Przestrzeń dzieł wiecznych*, Kraków 1993.
- Źródło: Zbigniew Herbert, *Dlaczego klasycy*.
- Źródło: Zbigniew Herbert, *Książka*.

Dialogi z tradycją. Antyk jako źródło inspiracji

Rafael Santi, *Szkoła ateńska*
Źródło: domena publiczna.

Sformułowane przez starożytnych pytania dotyczące pochodzenia świata i sensu życia nie straciły aktualności po wielu stuleciach. Powracają do nich współcześni myśliciele, poeci i artyści. Antyczna filozofia, literatura, sztuka wciąż stanowią inspirację twórców. W nich ma bowiem swój początek europejska refleksja o zderzeniu wolności i konieczności, heroizmu i ludzkiej pychy, buntu i akceptacji świata, harmonii i bezładu.

Twoje cele

- Wskażesz i omówisz nawiązania do kultury antyku obecne w tekstach kultury.
- Omówisz funkcję odwołań do antyku w utworze Zbigniewa Herberta *Dlaczego klasycy*.
- Rozpoznaś w tekście literackim środki artystyczne i wyjaśnisz ich funkcje.

Przeczytaj

Antyczne dziedzictwo

Kultura antyku uznawana jest za fundament cywilizacji europejskiej. Filozofia i sztuka starożytna inspirowały kolejne pokolenia myślicieli i twórców, a artyści odwoływali się do grecko-rzymskiego kanonu estetyki i piękna. Literatura, architektura i rzeźba czasów antycznych były uznawane za wzorce godne naśladowania. Kultura antyku to skarbiec [toposów](#), [motywów](#) i [archetypów](#). Zawdzięczamy jej również sentencje, przysłowia i związki frazeologiczne, które na stałe weszły do języków, w tym do języka polskiego.

Można wskazać kilka grup tekstów, które stały się dziedzictwem kolejnych pokoleń. Pierwszą grupą jest mitologia: grecka oraz rzymska. Stanowi ona inspirację, jest bowiem źródłem motywów miłości (mit o Orfeuszu i Eurydyce), heroizmu (historia Heraklesa) czy poświęcenia (historia Prometeusza). Wpłynęła również na język, tzn. doprowadziła do wykształcenia związków frazeologicznych, których etymologia sięga opowieści mitologicznych; przykładem takich związków są wyrażenia: „puszka Pandory”, „szyfowa praca” czy „stajnia Augiasza”.

Drugą są starożytne eposy, np. Homera – *Iliada* oraz *Odyseja*. One również wpłynęły na kulturę, kolportując motyw wierności (Penelopa czekająca na Odysa) czy wprowadzając do języka takie sformułowania, jak „koń trojański” albo „pięta Achillesa”, odnoszące się do opisywanej przez poetę wojny trojańskiej.

Wreszcie do trzeciej grupy zaliczamy antyczne tragedie oraz komedie, dotyczące dylematów ludzkich, snujące refleksje nad skomplikowaną egzystencją. Inspirację dla późniejszych twórców stanowiły np. dzieła Sofoklesa: *Król Edyp* oraz *Antygona*.

Do dorobku kulturowego antyku chętnie sięgali twórcy odrodzenia czy oświecenia. W XVIII wieku znany niemiecki historyk sztuki, Johann Winckelmann, uznał, że sztuka starożytna to „esencja naturalnego piękna”. W rozprawie *O naśladowaniu dzieł greckich* sformułował tezę, że:

” Johann Joachim Winkelmann

O naśladowaniu dzieł greckich

jedyną drogą, by dzieła stały się wielkimi, a nawet, jeśli to możliwe, niedoścignionymi, [...] jest naśladowanie starożytnych.

Źródło: Johann Joachim Winkelmann, *O naśladowaniu dzieł greckich*, [w:] Ewa Juzoń, *Antyk*, [hasło w:] *Słownik literatury polskiej XIX wieku*, red. Józef Bachórz, Alina Kowalczykowa, Wrocław - Warszawa- Kraków 1991, s. 29.

Sięganie do tradycji antyku nie musi jednak oznaczać imitacji. Widać to wyraźnie w twórczości współczesnych artystów, którzy często wykorzystują spuściznę kultury starożytnej i czerpią inspirację z jej dorobku. Odwołania do antyku przybierają w sztuce współczesnej różne formy: od zapożyczenia motywu w pierwotnym kształcie, przez [polemikę](#) z tradycyjnym znaczeniem lub próbę nadbudowania nad nim nowej warstwy znaczeniowej aż po funkcję czysto ornamentacyjną. Motywy antyczne, przede wszystkim greckie, często podlegają [reinterpretacji](#). Są odczytywane przez pryzmat współczesnych doświadczeń i problemów.

Polscy poeci, którzy odwoływali się w swojej twórczości do mitu, historii, literatury, sztuki czy filozofii antycznej, to między innymi Leopold Staff, Jarosław Iwaszkiewicz, Roman Brandstaetter, Mieczysław Jastrun, Konstanty Ildefons Gałczyński, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, Czesław Miłosz.

Rafaël (właśc. Raffaello Santi, 1483–1520) – malarz i architekt, wraz z Michałem Aniołem i Leonardem da Vinci uznawany za najwybitniejszego przedstawiciela włoskiego renesansu. Kierował budową Bazyliki św. Piotra w Rzymie. Znany był z częstych przedstawień Madonny (Matki Boskiej).

Źródło: Rafaël, *Szkoła ateńska*.

Słownik

alegoria

(gr. *allēgoria* – mówić w przenośni, obrazowo) – postać, idea lub wydarzenie, które poza dosłownym sensem mają również stałe i umowne znaczenie przenośne, w przeciwieństwie do symbolu, przesłanie alegorii jest zazwyczaj jednoznaczne. Odczytanie znaczenia alegorycznego wymaga pewnej erudycji wychodzącej poza prostą znajomość języka, np. kobieta z wagą i przepaską na oczach jest alegorią sprawiedliwości

archetyp

(gr. *arche* – początek, *typos* – typ) 1. pierwowzór, prototyp jakiejś postaci, zdarzenia, motywu, symbolu lub schematu; 2. w psychoanalitycznej teorii C.G. Junga: wspólny wszystkim ludziom, dziedziczny wzorzec reagowania i postrzegania świata

motyw

(łac. *motivus* i *motivum*) – idea, wątek lub postać utrwalone w kulturze, powtarzające się w utworach literackich różnych epok; też: najmniejszy niepodzielny element rzeczywistości przedstawionej w utworze

polemika

(gr. *polemikós* – wojowniczy) – publiczna dyskusja na ważne tematy

reinterpretacja

(łac. *re* – na nowo, znów + *interpretatio*) – ponowna interpretacja czegoś

topos

(gr. *tópos koinós*, łac. *locus communis* - miejsce wspólne) – powtarzający się motyw, występujący w obrębie literatury i sztuki zbudowany na fundamencie dwu wielkich tradycji śródziemnomorskich: antycznej i biblijno-chrześcijańskiej. Wskazuje na jedność, ciągłość kulturową danego kontynentu czy na istnienie pierwotnych wzorców myślenia człowieka. Topos budowany jest na zasadzie obrazu mającego na celu opis jakiejś sytuacji (topos tonącego okrętu w *Kazaniach Skargi*)

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z fragmentem tekstu Zygmunta Kubiaka *Tradycja klasyczna*. Zwróć uwagę na poglądy autora na temat antycznego piękna.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P11k8As6e>

Tradycja klasyczna (fragmenty)

Ciekawa to jest rzecz. Greki w gimnazjach prawie nigdzie u nas nie ma, łaciny jest niewiele, przemówienia starych filologów broniących nauki klasycznych języków już dawno tak nas znudziły, że niemal zupełnie zamilkły, a tymczasem zainteresowanie ową klasyczną, grecko-rzymską kulturą, z której wywodzi się nasza, wcale nie omdlało, wręcz przeciwnie, myślę, że jest żywsze u nas teraz niż na przykład przed dwudziestoma czy trzydziestoma laty. Książki o tematyce czerpanej z tej tradycji są niemal zawsze rozchwytywane w księgarniach, jak to się mówi, spod lady. I niejednen ich czytelnik tęskni do spotkania z samą Grecją, z pierwotnym krajobrazem owej kultury.

[...] Piękno greckie w jakimś momencie naszego życia odsłania się przed nami, ale nie witamy go jako coś nowego, nieznanego. Przyjmujemy je jako rzecz, która zawsze powinna być nam znana. Takim właśnie swojskim, a przemożnym blaskiem świeci nawet mała rzeźba z Peryklesowych Aten w jakimkolwiek muzeum świata: idziemy od razu ku niej, uderza ona w nas swoim czystym światłem, gdy jeszcze stoimy na progu sali. Kształt świątyń greckich – z kolumnami zastępującymi drzewa dawniejszych świątych gajów – jest tak zwyczajny, tak prosty, że już niczego prostszego nie można by wymyślić: jest klasycznie piękny. Można by powiedzieć, że w tym kluczowym dla nas doświadczeniu, gdy po raz pierwszy w życiu spotykamy piękno greckie, gdy się nam ono odsłania, wtedy nie poznajemy go, lecz je rozpoznajemy – rozpoznajemy jako coś, co znaliśmy jakby od zawsze, co jest takie właśnie, bo nie może być inne, co jest konieczne, a więc wieczne.

Z pewnością przyjrzą się też niektórzy turyści dzisiejszym Grekom, zaglądając na przykład do rozległej, półmrocznej kawiarni przy placu Omonia, przypominającej salę starego dworca kolejowego. Może będą błędzić długo w noc po krętych uliczkach starej dzielnicy ateńskiej, zwanej Plaka. I może zamyślą się nad odpornością Greków, którzy tak długo żyli w niewoli, od połowy piętnastego do początków dziewiętnastego wieku – o ileż dłużej niż my – a jednak przechowali to, co w tradycji najistotniejsze, przede wszystkim mowę grecką, pomimo wszystkich przemian zdumiewająco bliską grece antycznej, język pełen przejmujących wyrażeń, spośród których szczególnie do mnie przemawia *kaymos tes romeosynes* – „smutek greckości”.

Ale Grecja właściwie nie jest ani wesoła, ani smutna. To też, jak myślę, należy do istoty klasycznej tradycji, że największe dzieła tej kultury znajdują się całkowicie poza strefą takich emocjonalnych określeń. Nie w wesołości ani nie w smutku stajemy przed tymi nielicznymi zabytkami, jakie się w Grecji z epoki starożytnej przechowały, i przed uświęconymi przez epickie wydarzenia krajobrazami. Stajemy przed nimi w milczeniu. Gdy się raz ujrzało Delfy, te bezmierne jak morze góry będą już nas zawsze kołysały. Gdy się raz dotknęło Lwiej Bramy w Mykenach, czujemy jej chropawość, gdy dotykamy heksametrów Homera, pieśni z „Orestei” Ajschylosa.

Odkrywamy w Grecji, że tak jak Partenon, wszystko tam jest takie, jak należało oczekiwać, że będzie. W jakimś głębokim sensie tego wyrażenia jest to kraina, która uczestniczy w wieczności. [...] Pomyślmy tylko, to jest zdumiewające, jak ta tradycja trwa. Inne rzeczy nieraz po pięćdziesięciu, ba, po dwudziestu, po pięciu nawet latach są stare. A Partenon, potrzaskany kartaczami, jest świeży jak zorza świtu. Wiersze greckie i łacińskie owiewają nas tchnieniem żywych ust.

Bawiła się trzymaną w rękę

gałązką mirtu

i pięknym kwiatem róży, a włosy jej

ocieniały ramiona i plecy...

To Archiloch, wędrowny grecki żołnierz-poeta.

Mnie, Apollinie, dobrze żywią malwy,

Oliwki lekkie...

Starość, gdy przyjdzie, niech będzie łagodna

I nie bez pieśni.

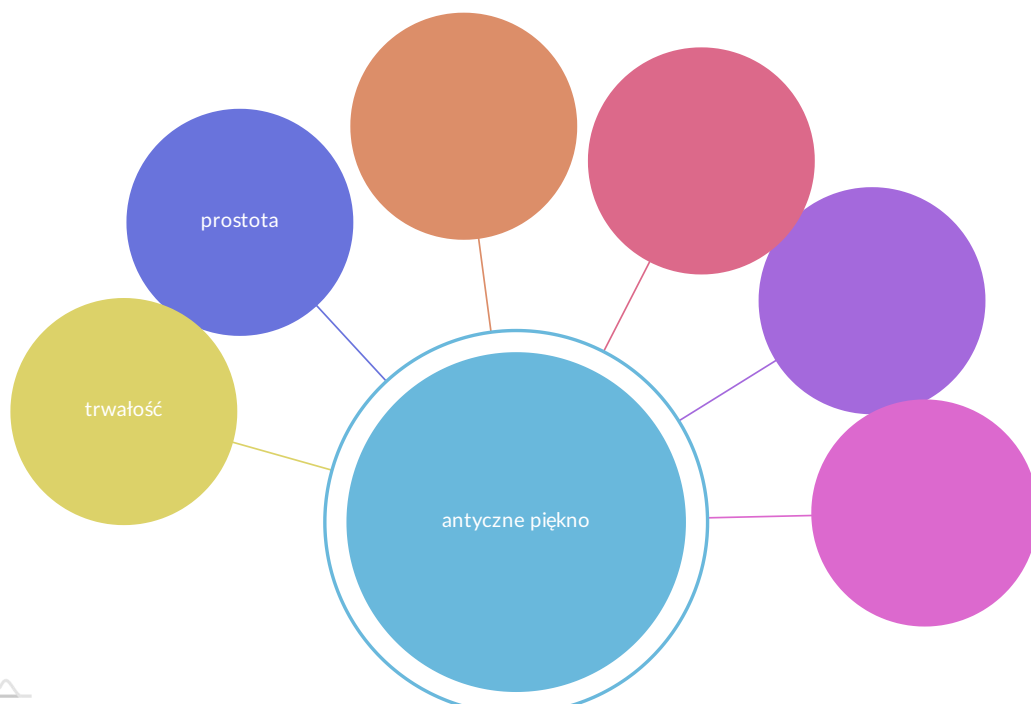
To Horacy. To wszystko przeniknęło do nas tak, że polska, tak samo jak włoska czy francuska, czy angielska kultura jest dalszym ciągiem klasycznej kultury grecko-rzymskiej, klasyczni pisarze greccy i łacińscy są dla nas autorami tak samo naszymi, narodowymi, jak Kochanowski i Mickiewicz. W milczeniu stojąc przed greckim pięknem, warto przecież pomyśleć o tym, z czego się niepożytość tych dzieł wywodzi, jak to się stało, że weszły one w strefę nieprzemijalności. Byłoby to ciężką pomyłką, gdybyśmy owo piękno uważali za coś, co powstało bez trudu, bez wysiłku. Wiele o tym w życiu myślałem. Wydaje mi się, że źródłem sztuki klasycznej jest nawet nie tyle geniusz, ile coś, co należałoby nazwać charakterem. Jest to sztuka i literatura nie przemijająca, bo nie ma w niej jarmarku i wrzasku ulotnych emocji. Jest to literatura nie rozdzierająca szat i nie rozbijająca form, albowiem kultura ta opiera się na uznaniu pewnej podstawowej samotności człowieka, na pogodzeniu się z tą samotnością. Jak najmniej oczekiwać od innych, jak najmniej mieć pretensji do ludzi, a jak najwięcej wymagać od samego siebie – taka jest zasada głoszona przez całą filozofię antyczną. To jest też podstawa sztuki klasycznej. Literatura antyczna jest wolna od lamentów artystów nad własną niedolą. I właśnie dlatego to, co mówi ona o ludzkim cierpieniu, jest tak przejmujące, tak dotykające, tak uniwersalne. Spokojne, ujęte w niewzruszone wiersze. Spokój, którego wszyscy ludzie łakną, w tradycji greckiej i rzymskiej pojmowany jest jako coś, co zostało człowiekowi nie dane, ale zadane.

Źródło: *Tradycja klasyczna* (fragmenty), [w:] Zygmunt Kubiak, *Przestrzeń dzieł wiecznych*, Kraków 1993.

Polecenie 2

Odtwórz poglądy Zygmunta Kubiaka na temat antycznego piękna. Zacytuj sformułowania użyte przez autora. Podziel je na dwie grupy: sformułowania o znaczeniu dosłownym i przerośnym. Na tej podstawie stwórz ciąg rzeczowników będących nazwami cech, które można powiązać z pojęciem antycznego piękna. Zapisz je w formie mapy skojarzeń.

Znaczenia dosłowne:

Znaczenia przerośne:

Polecenie 3

Skomentuj tytuł tekstu Zygmunta Kubiaka. Wyjaśnij, co składa się na antyczną tradycję, którą autor określa jako „wieczną” i „nieprzemijalną”. Rozważ problem, czego współczesny człowiek może w niej poszukiwać i co odnaleźć.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, w jaki sposób podany fragment utworu Wisławy Szymborskiej nawiązuje do kultury antyku.

” Wisława Szymborska

Nad Styksem

To Styks, duszyczko indywidualna,
Styks, duszyczko zdumiona.

Usłyszysz bas Charona w megafonach,
popchnie cię ku przystani ręka niewidzialna
nimfy, z ziemskiego przepłoszonej lasu
(wszystkie tutaj pracują od pewnego czasu).

W rzęsistych reflektorach ujrzysz każdy szczegół
żelbetonowej cembrowiny brzegu
i setki motorówek zamiast tamtej łódki
ze zbutwiałego przed wiekami drewna. [...]

Na drugi brzeg przejdziesz gratis
i tylko przez sentyment do antyku
są tu skarbonki opatrzone w napis:

Uprasza się nie wrzucać nam guzików.

Źródło: Wisława Szymborska, *Nad Styksem*, [w:] Wisława Szymborska, *Wiersze wybrane*, Kraków 2010, s. 236.

Ćwiczenie 4

Na podstawie wiersza Leopolda Staffa zapisz, jak podmiot liryczny opisuje Odysa i jaką metaforę kreśli związaną z jego historią.

” Leopold Staff

Odys

Niech cię nie niepokoją

Cierpienia twe i błędy

Wszędy są drogi proste

Lecz i manowce są wszędy

O to chodzi jedynie

By naprzód wciąż iść śmiało

Bo zawsze się dochodzi

Gdzie indziej, niż się chciało

Zostanie kamień z napisem

Tu leży taki, a taki

Każdy z nas jest Odysem

Co wraca do swej Itaki.

Źródło: Leopold Staff, *Odys*, [w:] tegoż, *Dziewięć muz*, 1958.

Tekst do ćwiczeń 5-8

Trwa wczytywanie danych..

Zbigniew Herbert
Dlaczego klasycy

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1Abrfg0>

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Zbigniew Herbert, Dlaczego klasycy*.

” Zbigniew Herbert

Dlaczego klasycy

dla A.H.

1

w księdze czwartej Wojny Peloponeskiej
Tucydides opowiada dzieje swej nieudanej wyprawy

pośród długich mów wodzów
bitew oblężeń zarazy
gęstej sieci intryg
dyplomatycznych zabiegów
epizod ten jest jak szpilka
w lesie

kolonia ateńska Amfipolis
wpadła w ręce [Brazdydasa](#)
ponieważ Tucydydes spóźnił się z odsieczą

zapłacił za to rodzinnemu miastu
dozgonnym wygnaniem

[exulowie](#)

wszystkich czasów wiedzą jaka to cena

2

generałowie ostatnich wojen
jeśli zdarzy się podobna afera
skomlą na kolanach przed potomnością
zachwalając swoje bohaterstwo
i niewinność

oskarżają podwładnych
zawistnych kolegów
nieprzyjazne wiatry

Tucydydes mówi tylko
że miał siedem okrętów
była zima
i płynął szybko

3

jeśli tematem sztuki
będzie dzbanek rozbity
mała rozbita dusza
z wielkim żalem nad sobą

to co po nas zostanie
będzie jak płacz kochanków
w małym brudnym hotelu
kiedy świtają tapety

Źródło: Zbigniew Herbert, *Dlaczego klasycy*.

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z utworem Zbigniewa Herberta *Dlaczego klasycy*, a następnie oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń, zaznaczając w tabeli prawda lub fałsz.

Ćwiczenie 6

Wskaż w utworze Herberta *Dlaczego klasycy* wersy lub ich fragmenty prezentujące głównego bohatera lirycznego – Tycydydesa. Zbierz informacje do jego charakterystyki. Opisz postawę, jaką reprezentuje Tycydydes.

Ćwiczenie 7

Porównaj, jak ukazano Tycydydesa, a jak „generałów ostatnich wojen”. Zaprezentuj sposób wartościowania bohaterów w wierszu. Jaka jest i z czego wynika ocena tych postaci? Co takie zestawienie mówi o czasach współczesnych?

Ćwiczenie 8

Wyjaśnij, czego dotyczą refleksje zawarte w trzeciej części wiersza Herberta. Omów, jaki wpływ na końcową myśl utworu mają jego dwie wcześniejsze części.

Ćwiczenie 9

Scharakteryzuj język utworu Herberta. Określ związek warstwy językowej z przesłaniem utworu.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Dialogi z tradycją. Antyk jako źródło inspiracji

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

5) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

3) rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

10) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- wykona mapę myśli dotyczącą antyku jako źródła inspiracji;
- omówi poglądy Zygmunta Kubiaka na temat antycznego piękna;
- rozpozna w tekście literackim środki artystyczne i wyjaśni ich funkcje.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło: antyk jako źródło inspiracji. Inicjuje rozmowę o tym, jaką uczniowie mają wiedzę w tym temacie. Prosi, żeby uczniowie sformułowali elementy do mapy myśli i będą tę mapę uzupełniać w różnych częściach zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treściami w sekcji „Wprowadzenie” oraz „Przeczytaj”. Następnie nauczyciel za pomocą rzutnika pokazuje obraz Rafaela *Szkoła ateńska*. Uczniowie w parach wykonują polecenia.

Polecenia

Rafaël przedstawił słynnych filozofów starożytności zgromadzonych w budynku przypominającym antyczną świątynię. W centrum znajdują się Platon i Arystoteles. Pierwszy z nich ma twarz Leonarda da Vinci. Na prawo od Platona Sokrates dyskutuje z grupą młodych mężczyzn. Brodata postać na pierwszym planie z boku, wpisująca coś do książki, to Pitagoras. Na stopniach schodów leży

Diogenes. Sprawdź w odpowiednich źródłach, co świat zawdzięcza postaciom przedstawionym na fresku. Powiedz, o czym może świadczyć zestawienie postaci Platona i Leonarda da Vinci.

2

Potraktuj obraz Rafaela jako alegorię świata antycznego. Wyjaśnij, co o tym świecie mówi obraz XVI-wiecznego artysty.

2. Uczniowie zapoznają się z fragmentem tekstu Zygmunta Kubiaka *Tradycja klasyczna*. Zwracają uwagę na poglądy autora na temat antycznego piękna. Następnie komentują tytuł tekstu Zygmunta Kubiaka. Wyjaśniają, co składa się na antyczną tradycję, którą autor określa jako wieczną i nieprzemijalną.
3. Nauczyciel dzieli klasę na 3 grupy. Każdy zespół pracuje z innym tekstem: jeden pracuje z utworem *Nad Styksem* Wisławy Szymborskiej, drugi *Odys* Leopolda Staffa, trzeci *Dlaczego klasycy* Zbigniewa Herberta. Uczniowie wykonują ćwiczenia związane z tekstami znajdujące się w części „Sprawdź się”. Na zakończenie pracy podsumowują, jak poeci nawiązują do antyku.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.

Praca domowa:

1. Odtwórz poglądy Zygmunta Kubiaka na temat antycznego piękna. Zacytuj sformułowania użyte przez autora. Podziel je na dwie grupy: sformułowania o znaczeniu dosłownym i przerośnym. Na tej podstawie stwórz ciąg

rzeczowników będących nazwami cech, które można powiązać z pojęciem antycznego piękna. Zapisz je w formie mapy skojarzeń.

Materiały pomocnicze:

- Arthur Cotterell, *Cywilizacje starożytne*, Łódź 1990.
- Albert Gorzkowski, *O tragedii greckiej – tragicznie, czyli jak o antyku pisać nie wolno. Refleksje filologiczne i metodologiczne*, „Ruch Literacki” 2001/1.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Audiobook”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.